

FOKUS: KRIGEN OG FORSKNINGEN

Militære faktorer som tyder på at krigen er rett rundt hjørnet

Ståle Ulriksen

*FHS Sjøkrigsskolen og NUPI, Norge***Sammendrag**

Artikkelen drøfter hvordan analyse av militære disposisjoner kan brukes for å vurdere om et angrep vil komme. Artikkelen viser også hvordan enkel etterretningsmetodikk kan brukes i slike situasjoner.

Nøkkelord: Ukraina · Russland · etterretning

Hvilke militære trekk bør få alarmklokkene til å ringe? Hvilke militære tiltak kan sannsynliggjøre at en krig er på trappene? Her drøftes noen av de faktorene som, helt generelt, bør vurderes for å svare på de spørsmålene. For å illustrere poengene har jeg brukt en del eksempler, blant annet fra den pågående konflikten i Ukraina. Artikkelen er ikke en analyse av krigen i Ukraina som sådan, en slik analyse vil kreve mer plass. Her ser jeg bare på militære faktorer, men det er åpenbart at disse faktorene må inngå i en mye mer helhetlig analyse dersom prediksjon er målet.

I februar fikk amerikansk etterretning rett, og fransk etterretning tok feil i spørsmålet om Russland ville invadere Ukraina. Siste del av artikkelen drøfter mulige årsaker til at franskmennene tok feil. Her er det sannsynlig at fransk etterretning la for stor vekt på den *faktiske* militære styrkebalansen rundt Ukraina vinteren 2021–2022, og for liten vekt på den russiske *persepsjonen* av ukrainernes evne og vilje til å

* Takk til anonym fagfelle for konstruktive og gode innspill.

Kontaktinformasjon: Ståle Ulriksen, e-post: stulr@online.no

©2022 Ståle Ulriksen. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.
 Citation: Ulriksen, S. (2022). *Militære faktorer som tyder på at krigen er rett rundt hjørnet*. *Internasjonal Politikk*, 80(4), 452–460. <http://dx.doi.org/10.23865/intpol.v80.5122>

slåss. For franskmennene fikk rett i en ting, nemlig at en invasjon av Ukraina ville koste russerne meget dyrt.

Etterretning og forskning

Spørsmålene over kan besvares fra både et etterretningsperspektiv og et forskerperspektiv. Jeg skal se mest på det siste, men peke på forskjeller og likheter. Jeg trekker her på en del erfaringer fra prosjekt Sjømakt 2040 på FHS Sjøkrigsskolen. Prosjektet er finansiert av Sjøforsvarsstaben og forsøker blant annet å si noe om hvordan styrkeforholdene i det maritime domenet vil utvikle seg de neste tiårene, og hva dette vil bety for Norge. Det er altså et anvendt forskningsprosjekt som studerer noen av de samme spørsmålene som Etterretningstjenesten arbeider med, men basert på åpne kilder. Vi ser begge på utviklingen av russisk og kinesisk sjømakt, men Norge driver ikke etterretning mot allierte. I vårt prosjekt er det derimot svært viktig å ha en dyp forståelse av hvordan viktige allierte utvikler sine militære evner, og spesielt i det maritime domenet.

God etterretning krever store ressurser, det er tidkrevende arbeid. Det skilles mellom teknisk og menneskelig innhenting av data. Tekniske data må tolkes og gjøres til informasjon som er forståelig for analytikere uten teknisk fagkompetanse. Først når informasjonen er analysert og vurdert kan produktet kalles etterretning (Forsvarssjefen, 2021). Etterretningsorganisasjoner har tilgang til et bredt spekter av tekniske innhentingemetoder som i liten grad er tilgjengelige for forskere. Likevel er det et faktum at en meget stor del av dataene som hentes inn kommer fra åpne kilder.

Det skilles gjerne mellom grunnleggende og løpende etterretning. Den grunnleggende handler om å bygge opp en forståelse av trekk ved situasjonen som er relativt stabile. Hva er normalsituasjonen? Den løpende etterretningen handler om å følge utviklingen nærmest dag for dag. For å identifisere noe som er utenom det vanlige må man forstå hva som er normalt i det området man studerer.

Varslingsrollen er ofte knyttet til et system av indikatorer som gjør det mulig å avdekke og registrere avvik fra en normalsituasjon, avvik fra en forventet utvikling eller utvikling mot en ugunstig situasjon. Det er en tett kobling mellom varsling, grunnleggende etterretningsprodukter og løpende etterretningsprodukter. (Forsvarssjefen, 2021, s. 37)

Normalsituasjonen

For å forstå den militære normalsituasjonen i et område må man se på hvilke styrker som er permanent plassert i området. Hvilken beredskap pleier de å holde? Hvor omfattende er den normale aktiviteten? Det er også viktig å kjenne normalsituasjonen over tid. Militære avdelinger pleier å ha et innarbeidet årshjul for når de rekrutterer, når de øver, og hvor avanserte øvelsene er. Avdelinger som nylig har mottatt ferske rekrutter øver på ganske enkle ting. De er altså ikke egnet til å gå i strid på kort varsel, og spesielt ikke i offensive operasjoner. Øver avdelingene for seg selv, sammen

med andre avdelinger i samme forsvarsgrein, eller over de fellesoperasjoner sammen med avdelinger fra andre forsvarsgreiner? Svaret sier noe om hvor langt avdelingene er kommet i treningen, og indikerer hvor gode de er.

I tillegg til slike øvelser der lokale avdelinger deltar, gjennomføres det i mange land store fellesoperative øvelser med jevne mellomrom. Da er det også vanlig at styrker som normalt er stasjonert andre steder flyttes inn i øvelsesområdet. Det er ganske vanlig at slike øvelser gjennomføres årlig, som den norske Cold Response eller den britiske Joint Warrior. I 2019–2021 har den russiske Nordflåten og Østersjøflåten gjennomført øvelse Ocean Shield rundt Skandinavia hvert år. Noen øvelser gjennomføres hvert annet år eller hvert fjerde år. Russland holder hvert år en stor øvelse i ett av de fire opprinnelige militærdistriktene Zapad (vest), Vostok (øst), Tsentr (sentrum) og Kavkaz (Kaukasus/sør). Øvelse Zapad 2017 og 2021 fikk stor oppmerksomhet i vestlige medier, men øvelsesserien har pågått i Sovjetunionen og Russland i hvert fall siden 1973.¹ De siste årene har Zapad vært holdt i 2013, 2017 og 2021, Tsentr i 2015 og 2019, Kavkaz i 2016 og 2020, og Vostok i 2014 og 2018.² Slike øvelser er altså en del av normalen, men endringer i øvelsene kan være viktige indikasjoner på at normalen er i endring. Derfor er det viktig å se på hva det faktisk øves på, og på hvilke styrker som deltar. I det siste tiåret har russiske styrker gjennomført såkalte *snap exercises*, øvelser som ikke er varslet, men der avdelingene som øves på svært kort varsel får ordre om å gå til høyeste beredskap og å bevege seg til et operasjonsområde. Slike øvelser er avvik fra normalen, de skaper usikkerhet på den andre siden og bidrar til å høyne spenningen (Deutsche Welle, 2015).

De russiske øvelsene blir fulgt nøye og analysert både av vestlig etterretning og av forskere på feltet. Derfor var det også tydelig gjennom vinteren 2021–2022 at deployeringen av styrker rundt Ukraina var et kraftig avvik fra normal praksis. En del av styrkene som hadde deltatt i Zapad 2021 ble værende i Belarus etter at øvelsen ble avsluttet i september (Warsaw Institute, 2021).³ I månedene som fulgte ble det flyttet store styrker til grenseområdene mot Ukraina. Tidlig i desember ble det rapportert at rundt 100 000 soldater sto klar (Crisis Group, 2021). Oppbyggingen fortsatte med overføring av store styrker fra alle de russiske militærdistriktene desember, januar og de første ukene i februar. Kraftsamlingen rundt Ukraina førte faktisk til et stort fall i Russlands militære beredskap alle andre steder. Russland har fem militærdistrikter, fellesoperative hovedkvarter med underlagte styrker fra alle forsvarsgreiner. Av totalt 16 arméer og armékorps i hele den russiske hæren sto ni i beredskap rundt

¹ Se Osflaten (2021) for en interessant drøfting av forholdet mellom russiske øvelser og krigene i Tsjetsjenia, Georgia og Ukraina (2014).

² Siden store deler av bakkestyrkene i øst var i Ukraina, ble Vostok 2022 kraftig nedskalert i forhold til tidligere. Likevel ble den viktig som en demonstrasjon av Russlands partnerskap med Kina og samarbeid med bl.a. India. Både Kina og India deltok med styrker, noe som viste at fordømmelsen av Russlands invasjon av Ukraina ikke er universell. Se Ferris & Nouwens (2022).

³ Også i 2008 ble styrker som deltok i Kavkaz-øvelsen stående igjen. Dermed var de tilgjengelige for krigen mot Georgia (Whitmore, 2008).

Ukraina i februar 2022. To av disse kom helt fra det østlige militærdistrikt, to fra det sentrale militærdistrikt. Fra det nordlige militærdistriktet, som grenser til Norge, ble storparten av de beste bataljonsstridsgruppene sendt sørover. Innenfor det vestlige militærdistriktet ble arméen som har ansvar for St. Petersburg flyttet til grensen nær Kharkiv. Gitt at normalsituasjonen var så godt kjent var det helt åpenbart at dette var et voldsomt avvik fra normal praksis. Men betydde denne styrkeoppbyggingen at det faktisk ville bli krig? Eller var den en demonstrasjon av styrke for å presse Ukraina og Vesten?⁴

Det er gjerne relativt små detaljer som sier mest om de oppstilte styrkene er forberedt på krig. I slutten av januar meldte amerikanske myndigheter at russerne flyttet blodbanker til militære avdelinger rundt Ukraina (Reuters, 2022). Slikt gjøres sjelden på øvelser. Det er faktisk svært uvanlig at støttefunksjoner som logistikk, sykehus og reparasjonsfasiliteter rulles fullt ut på øvelser, både i Russland og i Vesten. Derfor mente amerikanerne at utplasseringen av blodbankene var en sterk indikator på at Russland faktisk ville angripe. Det var det en tilsvarende detalj på sjøen som overbeviste meg om at et angrep var svært sannsynlig: Den 17. februar meldte H.I. Sutton på sin nettside Covert Shores at to Amur-klasse reparasjonsskip (PM-138 og PM-56) hadde lagt seg i posisjoner på hver sin side av Krym-halvøya (Sutton, 2022). Dette var et kraftig avvik fra normalen. For selv om russiske krigsskip ofte tar med seg en slepebåt på oppdrag og øvelser, er det sjelden at de tar med seg reparasjonsskip. Nå ble altså slike skip utplassert langs begge aksene der amfibiske landsettinger kunne være mulige.

Militær teori og praksis

For å forstå normalsituasjonen, og avvik fra denne, er det også nødvendig å kjenne til de militære doktrinene til den staten man studerer, og å vite litt om hvordan doktrinene blir brukt i praksis. Det innebærer også å forstå rollene til de ulike militære styrkene og deres kapabiliteter og kapasitet.⁵

Slike vurderinger krever også en viss innsikt i hvordan styrkene er bygget opp og om hvordan de er utrustet. Vurderinger av styrker og materiell kan et langt stykke på vei baseres på åpne kilder. De beste av disse kildene er åpne, men ikke gratis. På FHS Sjøkrigsskolen bruker vi ulike databaser fra selskapet Jane's, som antakelig er

⁴ Se Dalsjö et al. (2022) for en vurdering av russiske militære kapabiliteter i lys av krigens første måneder.

⁵ Kapabilitet handler om hvilke oppgaver og operasjoner de er i stand til å utføre, kapasitet om hvor store operasjoner de kan utføre, hvor mange operasjoner av samme type de kan gjøre samtidig, og hvor lenge de kan holde på. En styrke kan for eksempel ha evne til å gjennomføre et missilangrep med høy presisjon på meget lang avstand, men har så få missiler og/eller etterretningsressurser for målangivelse at den bare kan angripe et lite antall mål. Da er kapabiliteten høy mens kapasiteten er lav.

de mest autoritative kildene på det åpne markedet.⁶ Tilgang til slike kilder er likevel ikke nødvendige for å få en generell oversikt. Når det gjelder tekniske data om våpensystemer, for eksempel rekkevidden til ulike missiler, er Wikipedia sjelden helt på blindspor. Problemet er at både rekkevidde og treffsikkerhet er avhengig av både vær og vind på den ene siden, og hvor god informasjon man har om målet på den andre. Slik informasjon er normalt gradert. Det er også vanskelig å finne god informasjon om hvor operative styrkene faktisk er. Hvor gode er de? Hvilket operasjonstempo klarer de å holde? Hvor god er moralen? Hvor godt vedlikeholdt er materiellet? Hvor store er lagrene av reservedeler og ammunisjon? I løpet av Ukraina-krigen har det blitt klart at den russiske hæren har hatt meget dårlig vedlikehold på selv avanserte og kostbare våpensystemer. Fenomenet var kjent, men omfanget var overraskende. En av årsakene er antakelig utbredt korrupsjon. Penger som skulle gå til for eksempel nye dekk på kjøretøy har sannsynligvis blitt underslått i stor skala.⁷ Slike tilsynelatende små detaljer får først betydning på taktisk nivå, men akkumulert i stor skala vil de få følger for hele operasjonen.

Russisk militær doktrine er ikke statisk. Det er en lang og rik tradisjon for en vitenskapelig tilnærming til militærteori i Russland og Sovjetunionen, og det finnes forkjempere for mange ulike retninger (Bukkvoll, 2011). Forsvarssjef general Valery Gerasimov har vært en pådriver for å utvikle russisk militærteori, å finne nye måter å føre krig på (Gerasimov, 2017). Da viste Gerasimov til flere av Sovjetunionens fremste militærteoretikere i mellomkrigstiden. Gerasimovs favoritter synes å være Alexander Svechin (1878–1938) og kanskje Andrei Snesev (1865–1937). Begge var opptatt av statens overordnede strategi, der militærmakt bare var ett av flere virkemidler (Persson, 2021). Begge passer godt inn i Gerasimovs vektlegging av ikke-lineær og såkalt «hybrid» krigføring. Svechin mente at alle statens midler måtte settes inn for å destabilisere og svekke fienden i forkant av et militært angrep. Han skiller ganske klart mellom politiske og militære oppgaver i den forstand at det er en politisk oppgave å sørge for at samholdet hos fienden svekkes (Svechin 1992, s. 107). Den politiske strategien må altså legge forholdene så godt som mulig til rette for den militære innsatsen.

I militære operasjoner heller Svechin til defensiven. Samtidig trekker Gerasimov fram marskalk Suvorov (1730–1800) som var en sterk talsmann for offensiv strategi (Suvorov). Gerasimov viser også til Georgii Isserson (1898–1976), som sammen med Tukhachevsky ofte gis æren for å ha etablert det operasjonelle nivået i militærteorien, mellom strategi og taktikk (Isserson, 1936/2013). Isserson var også en forkjemper for dype operasjoner, å trenge gjennom fiendens linjer og ødelegge hans bakre linjer. Slike operasjoner krever panseravdelinger med stor slagkraft og mobilitet, men kan

⁶ Briten Fred T. Jane publiserte boken *Jane's Fighting Ships* for første gang i 1898. I dag er Jane's et stort forlag som blant annet selger oppdatert informasjon om militære systemer og organisasjoner.

⁷ Se for eksempel Trent Telenkos tråder på Twitter om denne problematikken: <https://twitter.com/trenttelenko/status/1499164245250002944>

også utføres av marineinfanteri, luftbårne styrker eller spesialstyrker. Slike operasjoner var viktige i sovjetisk doktrine under den kalde krigen. Gjenopprettelsen av «Første garde tank-armé» i 2014 og prioriteringen av både marineinfanteriet og de luftbårne styrkene (VDV) i de senere år tyder på at slike dype operasjoner fortsatt er å finne i Russlands verktøykasse.⁸ Duncan (2017) mener at både Georgia i 2008 og Ukraina i 2014 viser at russerne trekker på den militærteoretiske arven fra Sovjetunionen. Det skjer med en kombinasjon av Svechins og strategi som sikter på å undergrave fiendens økonomi, allianser, samhold og moral med Issersons konsepter for dype operasjoner. Mye kan tyde på at det var dette russerne forsøkte å gjøre i februar 2022. Svechin mente at det politiske målet, nemlig å svekke samholdet i en fiendtlig stat, krevde en studie av den politiske situasjonen i den staten (Svechin, 1992, s. 118). I hvilken grad gjorde russerne dette i Ukraina?

Vurdering av fienden

I Vesten tar militære planer gjerne utgangspunkt i en JIPOE (Joint Intelligence Preparation of the Operating Environment). Dette er en grundig gjennomgang av operasjonsområdet på operasjonelt nivå.⁹ Det første steget er å definere operasjonsområdet og å samle inn informasjon om det. Det neste steget beskriver hvordan forhold i området kan påvirke militære operasjoner. Et eksempel fra Ukraina er spørsmålet om tele i jorden. Så lenge jorden er frosset gir det ganske flate landskapet stor fleksibilitet for tunge panserkjøretøyer. Da kan de kjøre nesten hvor som helst. Dermed blir de mindre avhengige av veinettet og derfor mindre forutsigbare. I slutten av februar 2022 var det meldt kaldt vær i flere uker, noe som i teorien ville gi russerne en fordel. Når telen smelter på våren, følger en ganske lang periode der svartjorden i Ukraina lett blir til gjørme. Da er det lett å kjøre seg fast, selv for beltegående kjøretøy. De to første stegene handler altså om å forstå både politiske, kulturelle, økonomiske, geografiske og klimatiske faktorer, ikke minst handler det om å forstå både fysisk og digital infrastruktur. Man skulle tro at det var en enkel jobb for russisk etterretning.

I det tredje steget vurderes fienden, eller motstanderen. Der vurderes hans sterke og svake sider. Man forsøker å finne hans tyngdepunkter, altså faktorer som er så viktige at fienden vil bli kraftig svekket om de rammes. Tyngdepunkter kan være visse militære kapabiliteter, politiske institusjoner, infrastruktur eller ting som har med moral og kampvilje å gjøre. Da vil man også forsøke å finne kritiske sårbarheter som kan brukes for å ramme nettopp de tyngdepunktene. Her gjøres altså vurderinger som legges til grunn for utviklingen av egen strategi. Igjen skulle man tro at det ville være en ganske enkel oppgave for russisk etterretning å vurdere disse tingene i Ukraina. Det synes likevel som om det russiske regimet vurderte nasjonalfølelse,

⁸ Se Galeotti (2017) for en kortfattet oversikt over utviklingen av russiske bakkestyrker etter oppløsningen av Sovjetunionen.

⁹ Forenklet kan de ulike nivåene beskrives som at taktikk handler om å vinne slag, på operasjonelt nivå skal man vinne et felttog, og på strategisk nivå skal man vinne krigen.

samhold og moral i Ukraina som et tyngdepunkt og en sårbarhet de kunne ramme forut for invasjonen 24. februar 2022. Vladimir Putin skrev i 2021 en artikkel der han beskrev Ukraina som en kunstig stat uten livskraft (Putin, 2021). Han synes virkelig å ha trodd at det nasjonale samholdet i Ukraina var svakt, og at dette svekket viljen til å slåss for fedrelandet. I ettertid har det kommet ut at FSB hadde fått iverksatt en spørreundersøkelse der resultatet viste at 48 prosent av ukrainerne ville slåss for å forsvare landet sitt (Baker, 2022). FSB skal ikke ha gitt disse resultatene til president Putin. Den britiske etterretningssjefen, Jeremy Fleming, sa i mars at britene trodde Putins rådgivere var redde for å fortelle ham sannheten, og at han derfor undervurderte ukrainernes motstandsvilje (Wickham & Gijs, 2022). Det er også meget sannsynlig at Putin ikke var informert om den faktiske situasjonen i Russlands egne styrker.¹⁰ Med massiv korrupsjon og frykt for sjefen finnes mange grunner til å fortelle sjefen det man tror han ønsker å høre.

Det fjerde trinnet i en JIPOE er en vurdering av hvordan fienden vil handle, hva hans hensikt er. I dette steget kan mange mulige handlemåter beskrives, men til slutt ender man opp med å beskrive den mest sannsynlige og den farligste handlemåten. Ifølge *The Military Balance 2022*, som ble publisert i februar, hadde det ukrainske forsvaret 196 600 aktivt personell, og hele 900 000 i reserve (IISS, 2022)¹¹. Den stående hæren besto av 125 600 soldater i 20 manøverbrigader og en rekke avdelinger for støtte og kampstøtte. I tillegg kom marineinfanteri, kystforsvar og luftbårne styrker med til sammen 27 500 soldater. Reserven hadde 27 brigader av ulike slag. Hæren hadde blant annet 858 stridsvogner og 1818 artilleriskyts. Flyvåpenet hadde 124 kampfly og over 300 luftvernssystemer. Med andre ord hadde ukrainerne meget betydelige styrker under våpen. For russerne ville da antakelig ukrainernes farligste handlemåte være et seigt forsvar.

Amerikansk og britisk etterretning hevdet lenge før invasjonen at russerne faktisk ville angripe. Fransk etterretning trodde ikke på en invasjon, en feil som førte til at sjefen for landets militære etterretning, general Eric Vidaud, måtte gå av i mars. Hvordan kunne franskmennene ta så feil?

Fransk militær etterretning hevdes å være mest opptatt av kapasitet, altså av militær evne (Keiger, 2022). Etter at invasjonen var et faktum sa Frankrikes forsvarssjef, general Thierry Burkhard, at fransk etterretning trodde at en invasjon av Ukraina ville ha så enorme kostnader for russerne at de heller ville bruke andre framgangsmåter (France 24, 2022).¹² Det kan altså synes som om franskmennene har hatt et korrekt bilde av styrkeforholdene, og av ukrainernes evne og vilje til å kjempe.

Slik jeg vurderte det var den russiske angrepsstyrken verken stor nok til, eller organisert for, å slå ut de ukrainske styrkene dersom disse var villige til å slåss. I så fall ville russerne slite tungt med å oppnå tilstrekkelig lokal overlegenhet på noen av

¹⁰ Se f.eks. intervju med Lars Peder Haga og Pål Kolstø i *Bergens Tidende* 3. mars (Husabø, 2022).

¹¹ I tillegg kom 102 000 aktivt personell i gendarmeri og paramilitære organisasjoner.

¹² I engelsk oversettelse regnet franskmennene med at kostnadene for russerne ville bli «monstrous» (France 24, 2022).

frontene, rett og slett fordi styrkene deres var strukket ut langs en meget lang front. Dermed ville det være vanskelig å konsentrere nok styrker, eller ildkraft, i et område for å få til gjennombruddet som kreves for dype operasjoner à la Tukhachevsky og Isserson. En rasjonell vurdering av den militære situasjonen tilsa altså at russisk seier ville være svært vanskelig om ukrainerne faktisk hadde vilje til å kjempe. De russiske styrkene var strukket ut. Styrkene var altså ikke organisert for et storstilt angrep på dypet, slik dette ble utviklet i Issersons og Tukhachevskys arbeider. Det synes altså som om russerne bare forholdt seg til den strategiske antakelsen om at ukrainerne ville kollapse fort etter et forholdsvis lett militært trykk.

En analyse av den militære situasjonen som, sett utenfra, kan gi betydelig innsikt i spørsmålet om styrkene er klare til å angripe eller ikke. Likevel, en høynet militær beredskap kan også være en bløff. Og bløffen blir nok mer troverdig om styrkene forsterkes med for eksempel blodbanker og reparasjonsskip. Hovedpoenget her er at kunnskap om aktørenes egne vurderinger av situasjonen antakelig er enda viktigere. Det er de som tar beslutningen om å gå til krig. Franskmennenes feilslutning skyldes antakelig at de antok at også russerne hadde et realistisk bilde av både styrkeforhold og ukrainsk moral.¹³ Mye tyder altså på at noen russere hadde et slikt bilde, men at dette aldri ble formidlet til Putin. I så fall skyldes russernes fiasko i krigens første fase en formidlingssvikt som førte til at hele planen var basert på en feilaktig strategisk antakelse. Slik sett føyer det russiske angrepet på Ukraina seg, sammen med Japans angrep på Pearl Harbor og Argentinas angrep på Falklandsøyene, inn i en lang rekke av feilvurderinger som har ledet til krig.

Om forfatteren

Ståle Ulriksen er hovedlærer Sjømakt og leder for prosjektet Sjømakt 2040 ved FHS Sjøkrigsskolen. Han har også en bistilling ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI), der han tidligere har arbeidet som forsker, avdelingsleder og assisterende direktør. Han har forsket på et bredt spektrum av tema knyttet til krig og bruk og organisering av militære styrker. Ulriksen var medlem i Forsvarspolitisk Utvalg i 2006-2007 og Sikkerhetspolitisk Utvalg 2010-2013 og en av hovedforfatterne av Forsvaret Doktrine for maritime operasjoner (2015). Ulriksen sitter også i styret til Forsvarets Høgskole.

Referanser

Baker, S. (2022, 19. august). *Russian intelligence knew that Ukrainians would not welcome Russia, but still told the Kremlin they would, report says*. Insider. <https://www.businessinsider.com/russia-intel-knew-but-didnt-tell-kremlin-ukraine-would-fight-ussia-report-2022-8?r=US&IR=T>

¹³ Det er også et poeng her at den russiske styrken viste seg å ha betydelige mangler som først ble avslørt for offentligheten da nyhetene fra slagmarken kom. Det er godt mulig at fransk etterretning også kjente til mange av disse svakhetene.

- Bukkvoll, T. (2011). Iron cannot fight – the role of technology in current Russian military theory. *The Journal of Strategic Studies*, 34(5).
- Crisis Group. (2021, 8. desember). *Responding to Russia's new military buildup near Ukraine*. <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/eastern-europe/ukraine/b092-responding-russias-new-military-buildup-near-ukraine>
- Dalsjö, R., Johnson, M. & Norberg, J. (2022). A brutal examination: Russian military capability in light of the Ukraine war. *Survival*, 64(3), 7–28.
- Deutsche Welle. (2015, 19. mai). *NATO cautions Russia*. DW. <https://p.dw.com/p/1FSiV>
- Duncan, A. J. (2017). New 'hybrid war' or old 'dirty tricks'? The Gerasimov debate and Russia's response to the contemporary operating environment. *Canadian Military Journal* 17(3), 6–16. <http://www.journal.forces.gc.ca/Vol17/no3/PDF/CMJ173Ep6.pdf>
- Ferris, E. & Nouwens, V. (2022, 15. september) *Russia's Vostok 2020 military drills: Not size or tank, but context*. RUSI Commentary. <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/russias-vostok-2022-military-drills-not-size-or-tanks-context>
- Forsvarssjefen. (2021). *Forsvarets etterretningsdoktrine*. <https://regelverk.forsvaret.no/filerresult?attachmentId=20076628>
- France 24. (2022, 31. mars). *French military spy chief quits after failure to predict Russian invasion*. <https://www.france24.com/en/france/20220331-french-military-spy-chief-quits-after-failure-to-predict-russian-invasion>
- Galeotti, M. (2017). *The modern Russian army 1992–2016*. Osprey Publishing.
- Husabø, H. T. (2022, 3. mars). Professor mener Putins prosjekt har skåret seg fullstendig. Er han i ferd med å miste grepet? *Bergens Tidende*. <https://www.bt.no/nyheter/utenriks/i/oWz1v7/professor-mener-putins-prosjekt-har-skaaret-seg-fullstendig-er-han-i-ferd-med-aa-miste-grepet>
- International Institute of Strategic Studies. (2022). *The military balance 2022*. Routledge.
- Isserson, G. S. (2013). *The evolution of operational art* (B. W. Menning, Overs.). Combat Studies Institute Press. (Opprinnelig utgitt 1936)
- Keiger, J. (2022, 2. april). *Who's to blame for France's catastrophic intelligence failure in Ukraine?* Spectator. <https://www.spectator.co.uk/article/who-s-to-blame-for-france-s-catastrophic-intelligence-failure-in-ukraine>
- Osflaten, A. (2021). Russian strategic culture after the cold war. The primacy of conventional force. *Journal of Military and Strategic Studies*, 20(2), 110–132.
- Persson, G. (2021). Russian views on future war – the legacy of A.E. Snesev. I P. Forsström (Red.), *Russian concept of deterrence in contemporary and classic perspective* (Forskningsrapport nr. 11). Finnish National Defence University Russia seminar.
- Svechin, A. (1992). *Strategy* (K. D. Lee, Red.). East View Information Services. (Opprinnelig utgitt 1927)
- Sutton, H. I. (2022, 17. februar). Russian Navy make significant pre-positioning moves. Covert Shores. <http://www.hisutton.com/Russia-Med-BS-2022-02-17.html>
- Warsaw Institute. (2021, 4. november). Is Russia massing troops at Ukraine's border? <https://warsawinstitute.org/russia-massing-troops-ukraines-border/>
- Whitmore, B. (2008, 15. august). Did Russia plan it war in Georgia? *Radio Free Europe*. https://www.rferl.org/a/Did_Russia_Plan_Its_War_In_Georgia_/1191460.html
- Wickham, A. & Gijs, C. (2022, 31. mars). *Putin advisers mislead Russian leader about Ukraine war status, UK intelligence says*. Politico. <https://www.politico.eu/article/russia-advisers-president-vladimir-putin-war-ukraine-military-uk-intelligence/>

Abstract in English

Military Factors That Suggest War is Right Around the Corner

When and how do military deployments, dispositions and preparations signal that an attack is actually coming? The article discusses such questions using intelligence methodologies. Using the Russian decision to attack Ukraine in February 2022, the article argues that knowledge of how the attacker understand the situation is crucial. Thus, a more or less objective third-party estimate of the situation on the ground may provide understanding of how a war may develop, but it may not be sufficient to understand if an aggressor will actually attack.

Keywords: Russia · Ukraine · intelligence · military preparations for war